

"Els blancs mai no en tenen prou"

El passat mes de març Robert Mugabe, president de Zimbabwe des de 1980, era reelegit en el càrrec per sis anys més. "King Bob", com l'anomenen en el seu país, parla del seu particular concepte de democràcia en un estat de partit únic.

"King Bob", l'anomenen a Zimbabwe: Robert Mugabe és un dels antics grans homes d'Àfrica. Després de la llarga lluita per l'alliberament del país contra el règim del *premier* blanc Ian Smith, que el 1965 declarà unilateralment la independència de Rhodèsia, el 1980 Mugabe guanyava les primeres eleccions lliures amb el seu partit ZANU (Zimbabwe African National Union). Proscrit per "comunista" i "terrorista" i empresonat durant deu anys, defensava una política de conciliació amb la minoria blanca que va ser preada arreu del món. Però la fama de Mugabe, de ser un dels polítics africans més capaços, ara està menyscabada. Envoltat dels grans funcionaris del partit que no gosen contradir-lo, investit amb els poders de president i primer ministre que li permeten de governar com un monarca, l'heroi de la independència, ara amb 72 anys, s'ha convertit en un autòcrata. A mitjan març s'ha deixat reelegir com a cap d'estat per a sis anys més.

—*Senyor president, acaba de ser confirmat en el seu càrrec per a una nova legislatura. No fa gaire, un alt funcionari del seu partit el va enaltir com al "rei Mugabe", al qual no calia de presentar-se a unes eleccions. És tanta la seva superioritat, que ningú no gosa de posar-se en contra de vostè?*

—*Que en tinc la culpa, jo, de ser massa gran en comparació amb uns altres? M'ho volen censurar, potser? Què haig de fer, demanar a Déu, el Totpoderós, que em faci una mica més petit?*

—*Els seus opositors es van retirar. En les darreres eleccions presidencials del seu país, el poble més aviat hi devia veure una farsa i no va sortir de casa. Aquesta victòria, en què l'han votat menys d'un terç dels electors, no li pot causar gaire satisfacció.*

—*Ha estat un estratagema brut dels meus rivals, que almenys un d'ells retirà la seva candidatura al darrer moment, amb la intenció de desacreditar aquestes eleccions. I els ciutadans realment no hi veuen gaire sentit, a donar el vot quan no hi ha cap alternativa.*

—*Es que els grans lluitadors per la independència d'Àfrica exigeixen el dret moral i històric de governar els seus pobles per a tota la vida?*

—*Jo no em deixaria declarar mai president per a tota la vida. Però sí que és cert que en tots els països africans on hi ha hagut una llarga guerra d'independència es dona aquesta tendència. Nosaltres només fa setze anys que tenim la independència. La majoria de la població es recorda massa bé dels sofriments que passarem durant l'època colonial, i encara no s'ha esvanit l'orgull d'haver-nos alliberat.*

—*I això fa que la gent tanqui els ulls davant la mala administració i el descens del nivell de vida?*

—*La gent considera Nelson Mandela a Sud-àfrica, Sam Nujoma a Namíbia i Robert Mugabe a Zimbabwe com els seus alliberadors. La història atorga a aquests personatges una dimensió gairebé bíblica. Això canviarà quan les generacions futures coneguin el nostre passat només pel que en diran els llibres. Els criteris dels nostres electors no són en absolut els mateixos que val-*

len a Europa, on la lluita per la independència no té cap importància i per regla general són els punts de vista econòmics, els que decideixen el triomf o la derrota dels polítics.

—*A les democràcies occidentals funciona el canvi de poders i a l'oposició li correspon un paper públic important. Al seu país, els partits de l'oposició no passen de tenir tres diputats en un Parlament de cent cinquanta.*

—*Però no perquè hagin estat reprimits, sinó perquè*

"Els criteris dels nostres electors no són en absolut els mateixos que a Europa, on la lluita per la independència no té cap importància i per regla general són els punts de vista econòmics els que decideixen el triomf o la derrota dels polítics."

EFE

són incapaços. Només cal que es mirin els meus dos rivals: van col·laborar amb els sobirans colonials, mentre que nosaltres lluitàvem rere els matolls i molts hi deixaven la vida. Això, l'electorat de Zimbabwe no ho oblida tan fàcilment.

—*Abans es pronunciava obertament per un estat de partit únic. Ha canviat de parer?*

—No, perquè crec que a Àfrica la unitat de la nació ha de ser l'objectiu prioritari de la política. Amb tot, he acceptat el principi pluripartidista, perquè hi ha forces que creuen que és el millor camí cap a la democràcia.

—*Es refereix al Banc Mundial i al Fons Monetari Internacional. Considera just que els països occidentals demanin la introducció d'un sistema pluripartidista com a condició per concedir ajudes per al desenvolupament?*

—L'Occident, amb els seus diners, dicta quina política s'ha de fer a Àfrica. Però aleshores el perill és que la democràcia solament s'aparenga. Agafin un dictador que ha pujat al poder amb un cop d'estat militar. L'Occident li diu: si no canvies, no reps diners. Naturalment, ell no vol perdre l'ajuda i fa com si hi cedís. Simplement encarrega a alguns homes de confiança que fundin un parell de partits perquè els països donadors es donin per ben satisfets.

—*El president d'Uganda, Yoweri Museveni, diu que el model occidental de democràcia és perillós per als països africans, perquè reforça el concepte de tribu.*

—Sí, això també és un perill. Els polítics africans, quan cerquen de partidaris, s'adrecen primer a la seva ètnia pròpia. Un veritable desenvolupament democràtic exigeix que pensem més enllà de la pròpia tribu i que es conformi un entorn cívic on cada individu se senti lliure. Malauradament, hi ha àmplies zones d'Àfrica que encara són molt lluny d'això.

—*A Zimbabwe, la televisió, la ràdio i la majoria de diaris també estan sota el control estatal. Hi ha minories que no tenen la seguretat de no ser perseguïdes. Vostè mateix ha amenaçat els homosexuals, els ha titllat de "gossos" i de "porcs". Com s'entén, doncs, que vostè continuï afirmant que a Zimbabwe es respecten les llibertats de l'individu?*

—El conflicte va sorgir quan els homosexuals van voler fer propaganda de la seva causa en un estand d'una fira del llibre aquí a Harare. Això és passar-se de la ratlla! L'homosexualitat encara és condemnable, segons una llei del nostre país, i aquesta llei és de l'època colonial, dit de passada...

—...*L'hauria poguda derogar.*

—Mirin, aquí, la majoria de la gent té unes preocupacions molt diferents. Els homosexuals no formen part de la tradició africana, són objecte de menyspreu. A Europa es veu que es considera normal quan dos homes es casen, van a l'església i encara hi reben la benedicció del sacerdot. Però, en quin món vivim!

—*A vegades, amb les seves amenaces i invectives, vostè també acovardeix els cent mil blancs que han restat a Zimbabwe i que proporcionen importants di-vises per a l'estat. Que els vol fer fora?*

—Els grangers blancs són cobdiciosos, simplement insaciabls, mai no en tenen prou. Molts d'ells posse-

eixen dues o tres granges, alguns fins i tot vuit, i no les poden administrar bé de cap manera. Per l'altre costat, els petits camperols negres s'amunteguen en zones superpoblades i amb els camps erosionats per excés d'explotació. Això ha de canviar.

—*Mitjançant l'expropiació?*

—Els blancs s'han apropiat del terreny il·legalment, perquè mai no el van comprar als negres. Nosaltres el volem recuperar. L'adquirirem legalment i indemnitzarem els grangers; per la infraestructura que hi han

Robert Mugabe té l'oposició de tres diputats en un Parlament da 150. "No és que hagin estat reprimits, sinó que són incapaços", afirma.

El president de Zimbabwe es pronuncia obertament, després de setze anys en el poder, per un estat de partit únic: "He acceptat el principi pluripartidista perquè hi ha forces que creuen que és el millor camí cap a la democràcia."

creat, per les cases, per les preses i les canalitzacions.

—Però no pel terreny?

—No, si no és que els britànics, els antics amos colonials, ens donen diners per poder fer-ho. Si ens indemnitzen per haver-nos robat el territori, indemnitzarem els grangers. Els blancs són del parer que ja hi han fet la seva aportació en tant que han desenvolupat el país. Es pensen que els pecats dels seus pares no són seus. Però nosaltres ens basem en la Bíblia: Els pecats dels vostres pares recauen sobre vosaltres perquè n'hereteu els profits injustament.

—Com a cap del moviment independentista més combatiu de Zimbabwe, vostè era un socialista fervent. Creu que les idees de Marx, després de la caiguda del comunisme a Europa, encara tenen res a oferir als països del Tercer Món?

—Els soviètics ens han traït i han desacreditat el socialisme. Han imposat als pobles d'Europa i del Tercer Món la seva forma de socialisme per la força, no per convenciment. En les relacions amb nosaltres, la seva màxima era: Heu de fer això, heu de fer això!

—Aleshores la idea del socialisme no és morta?

—En absolut. El principi que la riquesa d'un país ha d'afavorir tothom, no es deixa revocar. L'Occident ha creat la seva versió d'un socialisme democràtic, pragmàtic. Els socialdemòcrates d'Alemanya, d'Escandinàvia o d'Espanya han canviat l'aspecte del capitalisme. Ara com ara, el capitalisme també haurà de demostrar al Tercer Món que és capaç de reduir-hi la misèria a través de programes socials. L'economia ha de posar-se al servei de les persones, altrament es converteix en una dansa entorn del vedell d'or.

—Però, per desgràcia, el fet és que pràcticament en tots els estats que conformen l'Àfrica negra, d'ençà de la independència, el nivell de vida baixa conti-

nuament. Què han fet malament els dirigents negres?

—Ens hem sotmès al programa de reforma econòmica de l'FMI, una amarga medecina que estem obligats a empassar-nos. Les reduccions de llocs de treball que han disposat representen un gran problema. Milers de joves surten de les escoles i no troben feina.

—Això no va crear un potencial revolucionari?

—Doncs sí, aquest perill existeix. Però l'educació és bàsica. Els joves amb bona formació tenen més possibilitats de reeixir a la vida i d'ajudar-se ells mateixos, encara que no trobin feina de seguida. A més, no hem de repetir l'error d'altres països, com Zàmbia i Tanzània, d'apostar massa per la urbanització i la industrialització. L'agricultura és l'espina dorsal de l'economia. En realitat tots nosaltres encara som pagesos, malgrat que visquem a la ciutat. Cadascun de nosaltres té els seus orígens en un poble. Disposar d'alimentació suficient és el millor sistema de seguretat social.

—Durant els passats trenta anys Àfrica ha estat la pilota amb què jugaven les grans potències. El final de la guerra freda els obre el camí d'acabar d'una vegada els propis problemes sense destorbs? O tem que ja no s'interessi ningú per les necessitats d'Àfrica?

—Hem de valdre'ns nosaltres mateixos, i, en això, la base és l'estabilitat política i la pau.

—Però Àfrica encara és el continent on es desencadenen la majoria de guerres civils del món.

—El motiu principal és que estem desmembrats. Els governs colonials s'han servit de nosaltres per posar-nos sistemàticament els uns contra els altres, ens han dividit i ens han marcat fronteres arbitràries. Entre diverses ètnies i els respectius dirigents han sorgit lluites violentes pel poder sota el lema: ai dels vençuts! Però en els conflictes polítics cal acceptar derrotes, perquè amb una derrota no s'acaba tot. No pot guanyar tothom, i quan has perdut, pots tornar a aixecar-te i intentar reprendre la lluita. Aquesta és la regla de joc més important de la democràcia, una qüestió en què Àfrica ha d'aprofundir més.

—Això vol dir que el guanyador no

abusi del poder.

—Sí, aquí a Zimbabwe demostrem tanta magnanimitat com Nelson Mandela a Sud-àfrica.

—Com Nelson Mandela, vostè és un revolucionari convertit en estadista. Com vol passar a la història?

—Com un mestre que va deixar l'escola i va entrar a la política per alliberar el seu país, i que va donar el millor que tenia per aconseguir estabilitat i pau, a fi que es desenvolupés la població. Però, naturalment, sé que no sóc l'únic que va alliberar Zimbabwe.

"Els blancs pensen que els pecats dels pares no són seus. Nosaltres mirem la Bíblia: Els pecats dels vostres pares recauran sobre vosaltres perquè n'heu heretat profits injustos."

A. Hielscher / R. Leick
©Der Spiegel-EL TEMPS
 Traducció: Carme Gala